



باز طراحی تجارت نفت خام ایران در دولت سیزدهم در راستای خنثی‌سازی تحریم‌ها

گزارش ۲

دولت شهید رئیسی علاوه بر رسیدگی به عقب‌ماندگی نفت‌خام فروخته‌نشده و فروش کامل آن، تولید نفت‌خام را در شرایط تحریمی به ۲/۵میلیون بشکه نفت خام رساند که از خنثی‌سازی کامل تحریم‌ها در کنار رکوردشکنی در صادرات نفت خام در شرایط تشدید تحریم‌ها و رشد چشمگیر ۲۷۵درصدی درآمدهای ارزی کشور و همچنین چرخشی موفق در تجارت انرژی ایران در دوره دولت سیزدهم حکایت دارد.

■ ■ ■

صنعت نفت و گاز ایران سال‌هاست پیشتاز اقتصاد کشور و منبع درآمد و ارز قابل توجهی بوده است، با این حال در دولت روحانی به دلیل عدم‌تمرکز بر خنثی‌سازی تحریم‌ها، شاهد بودیم تحریم‌های غرب میزان فروش نفت‌خام را به زیر ۲۰۰هزار بشکه در روز نین رساند و در عوض به دلیل عدم‌اقدام متناسب در زمینه تجارت نفت‌خام و فقط چشم‌انتظاربودن برای رفع تحریم‌ها با مذاکرات نه تنها ضربه جدی به رشد اقتصادی کشور زده شد، بلکه منابع ارزی کشور نیز کاهش یافت و میزان نفت‌خام‌فروش‌رفته ایران که در کشتی‌های تجاری ایران روی آب به شکل شناور ذخیره‌سازی شده بود، به رقم بی‌سابقه ۸۰میلیون بشکه رسیده بود که تجارت خارجی ایران را نیز مختل کرده بود اما با روی کار آمدن دولت سیزدهم در ایران، تغییرات قابل توجهی برای رفع این چالش‌ها و متحول‌شدن تجارت انرژی کشور ایجاد شد.

درویکرد کلیدی برای احیای بخشی انرژی اتخاذ شد؛ تمرکز بر سیاست پالایش فراسرزیمینی و تسهیل صدور مجوز برای شرکت‌های خارجی برای توسعه میدان‌ب مشترک ایران. هدف این طرح‌ها جذب سرمایه‌گذاری خارجی، ایجاد بازارهای جدید و تنوع‌بخشیدن به تجارت انرژی ایران بود.

یکی از مسائل مهمی که دولت قبل با آن مواجه بود، افزایش ذخایر نفت‌خام فروخته‌نشده بود که در زمان تحویل دولت، بیش از ۸۰میلیون بشکه روی آب شناور بود. این مانع بزرگی



بر سر راه تجارت نفت و درآمدزایی ایران بود، با این حال دولت تحت ریاست شهید رئیسی اقدامات پیشگیرانه‌ای را برای فروش تمام ذخایر نفت‌خام شناور و افزایش تولید روزانه ۱/۴میلیون بشکه انجام داد. این امر نه تنها ذخیره نفت فروخته‌نشده را به طور کامل به فروش رساند، بلکه تولید روزانه را به ۳/۵میلیون بشکه افزایش داد و نیاز به شناورشدن ذخایر نفت روی آب را از بین برد.

دولت شهید رئیسی علاوه بر رسیدگی به عقب‌ماندگی نفت‌خام فروخته‌نشده و فروش کامل آن، تولید نفت‌خام در شرایط تحریمی به ۲/۵میلیون بشکه نفت‌خام رساند که نشان از خنثی‌سازی کامل تحریم‌ها در کنار رکوردشکنی در صادرات نفت‌خام در شرایط تشدید تحریم‌ها دارد و همچنین رشد چشمگیر ۲۷۵درصدی درآمدهای ارزی کشور در دوره دولت سیزدهم، حکایت از یک چرخش موفق در تجارت انرژی ایران دارد.

مسیر هموار صنعت نفت و گاز در دولت چهاردهم، بر پایه ابتکارات و تحولات دولت شهید رئیسی حاصل شده است. هدف دولت سیزدهم با تمرکز بر ایجاد بازار نفت و گاز، گسترش روابط ایران با شرکای منطقه‌ای، جهانی و مشارکت فعال در دیپلماسی انرژی، تقویت بیشتر تجارت انرژی ایران و تثبیت جایگاه خود به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی بوده است.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی ۶۰-۸۸۵۲۳

قفل «نتوانستن» در صادرات نفت خام چگونه در دولت سیزدهم شکسته شد؟

چه کسی و چگونه نفت ایران را فروخت؟!



مجتبی محسنی | شانا

گزارش یک سیدعلی موسوی

اخیراً آفریقی با چشم بستن به دوران نکبت دهه ۹۰، به

دولت سیزدهم جسارت کرده است. نا توانی دولت دوازدهم در فروش نفت و گاز ایران به وضوح با شناور کردن ۸۰میلیون بشکه نفت خام روی دریا و قفل‌شدن تجارت نفتی کشور یا خارج‌شدن یخش بزرگی از ناوگان کشور کاملاً مشخص بود، اما دولت سیزدهم به جای منتظر ماندن برای فروش نفت با مذاکره، با دیپلماسی فعال انرژی و با طراحی بازارهای در دسترس کشور، نخست توانست تمام نفت‌خام شناور در دریا را به فروش برساند و همچنین از محل توسعه تجارت نفت‌خام میزان تولید نفت‌خام کشور را از ۱/۴میلیون بشکه در روز به ۲/۵میلیون بشکه در روز برساند. اکنون کشور هیچ‌گونه ذخایر نفت‌خام شناوری روی آب ندارد

و همه نفت‌خام و میعانات گازی شناور روی دریا به جا مانده از دولت روحانی فروخته شده است.

■ ■ ■

بررسی تحولات حوزه انرژی در دوره شهید رئیسی نشان از ایجاد بازارهای جدید نفت و گاز و همچنین گسترش روابط با کشورهای همسایه و متحدان در سراسر جهان دارد. این شالوده‌ابنکارات جدید و دیپلماسی فعال انرژی موجب رشد مستمر صنعت نفت و گاز ایران در سال‌های گذشته و زمینه‌ساز



فرهادجامع

کارشناس انرژی

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های باز طراحی تجارت انرژی ایران، رشد صادرات نفت خام بوده است. که در دوره دولت سیزدهم به دست آمد، گواه موفقیت این طرح است. این رشد از طریق ترکیبی از افزایش تولید نفت خام، بهبود استراتژی انرژی بازار یابی، فروش و توسعه پروژه‌های انرژی جدید حاصل شده است

تداوم تأثیر ویژه صنعت نفت و گاز بر رشد اقتصادی در دولت بعدی شده است.

اقدامات دولت سیزدهم در حوزه انرژی تأثیر بسزایی در اقتصاد ایران داشته است.افزایش تولید و صادرات نفت‌خام به همراه فروش ذخایر نفت‌خام به افزایش درآمدهای ارزی منجر شده که به تثبیت ارز کشور و بهبود چشم‌انداز اقتصادی آن کمک کرده است. صادرات نفت‌خام ایران عامل اصلی موفقیت دولت سیزدهم در افزایش درآمدهای ارزی بوده است. ایران با تنوع‌بخشیدن به صادرات نفت‌خام خود و یافتن بازارهای جدید، توانسته است صادرات نفت‌خام خود را تقویت و درآمدهای ارزی بیشتری کسب کند.

یکی دیگر از سهم‌های مهم در افزایش صادرات نفت‌خام ایران، تمرکز دولت سیزدهم بر تبدیل‌شدن به صادرکننده تجهیزات پالایشگاهی و بازسازی پالایشگاه‌های مستهلک بوده است. ایران با سرمایه‌گذاری در این حوزه توانسته‌است درآمدهای ارزی بیشتری کسب کند و صادرات نفت‌خام خود را افزایش دهد. دیپلماسی فعال انرژی دولت سیزدهم نیز فرصت‌های جدیدی را برای ایران در بازارهای جهانی نفت‌خام گشوده است. ایران با تبدیل‌شدن به صادرکننده تجهیزات پالایشگاهی و بازسازی پالایشگاه‌های مستهلک، صادرات نفت‌خام خود را افزایش داده است. علاوه بر این، ایران به سهامدار پالایشگاه‌های فراساحلی در تمام نقاط جهان تبدیل شده و در ساخت پالایشگاه‌های فراساحلی خود نیز سرمایه‌گذاری کرده است. این امر به ایران اجازه داده است صادرات نفت‌خام خود را افزایش دهد و

درآمدهای ارزی بیشتری کسب کند. رویکرد فعال دولت سیزدهم به حوزه انرژی عامل مهمی در توسعه اقتصادی ایران بوده است. دولت سیزدهم با افزایش تولید و صادرات نفت‌خام، فروش ذخایر نفت‌خام و سرمایه‌گذاری در تجهیزات و بازسازی پالایشگاه‌ها توانسته است درآمدهای ارزی را افزایش دهد و چشم‌انداز اقتصادی ایران را بهبود بخشد.

نا توانی دولت دوازدهم در فروش نفت و گاز ایران به وضوح با شناور کردن ۸۰میلیون بشکه نفت‌خام روی دریا و قفل‌شدن تجارت نفتی کشور با خارج‌شدن بخش بزرگی از ناوگان کشور کاملاً مشخص بود، اما دولت سیزدهم به جای منتظر ماندن برای فروش نفت با مذاکره، با دیپلماسی فعال انرژی و با طراحی بازارهای در دسترس کشور، نخست توانست تمام نفت‌خام شناور در دریا را به فروش برساند و همچنین از محل توسعه تجارت نفت‌خام میزان تولید نفت‌خام کشور را از ۱/۴میلیون بشکه در روز به ۳/۵میلیون بشکه در روز برساند. اکنون کشور هیچ‌گونه ذخایر نفت‌خام شناوری روی آب

ندارد و همه نفت‌خام و میعانات گازی شناور روی دریا به جا مانده از دولت روحانی فروخته شده است. چشم‌انداز اقتصادی آن کمک کرده است. رشد صادرات نفت‌خام نیز تأثیر مثبتی بر ذخایر ارزی کشور داشته است. رشد ۲۷۵درصدی جمع‌آوری درآمد که در دولت سیزدهم به دست آمد، گواه موفقیت این طرح است. این رشد از طریق ترکیبی از افزایش تولید نفت‌خام، بهبود استراتژی‌های بازار یابی، فروش و توسعه پروژه‌های انرژی جدید حاصل شده است. همچنین رشد صادرات نفت‌خام تأثیر مثبتی بر اقتصاد ایران داشته است.افزایش جمع‌آوری درآمد به تقویت پول کشور و بهبود راهبردی دولت سیزدهم در تحول تجارت خارجی ایران در حوزه انرژی به «جوان» می‌گوند؛ شهید رئیسی، رئیس‌جمهور فقید دولت سیزدهم با رویکردی انقلابی و بسا پیش‌فرض باقی‌ماندن تحریم‌ها، تغییرات ساختاری و سیاستی عمده‌ای را انجام داده که صنعت نفت و گاز ایران را تقویت و راه پیشرفت بیشتر را برای دولت چهاردهم هموار کرده است.

تحولات راهبردی تجارت خارجی ایران در بخش انرژی در دولت سیزدهم
فرشاد جامع، کارشناس انرژی در رابطه با رویکرد راهبردی دولت سیزدهم در تحول تجارت خارجی ایران در حوزه انرژی به «جوان» می‌گوید؛ شهید رئیسی، رئیس‌جمهور فقید دولت سیزدهم با رویکردی انقلابی و بسا پیش‌فرض باقی‌ماندن تحریم‌ها، تغییرات ساختاری و سیاستی عمده‌ای را انجام داده که صنعت نفت و گاز ایران را تقویت و راه پیشرفت بیشتر را برای دولت چهاردهم هموار کرده است.

وی می‌افزاید: دولت سیزدهم با ایجاد بازارهای جدید نفت و گاز، فرصت‌های صادراتی ایران را گسترش و درآمد آن را افزایش داده است. این امر از طریق توسعه پروژه‌های انرژی‌های نو و گسترش پروژه‌های موجود و همچنین ایجاد شرکت‌های جدید نفت و گاز محقق شده است. دولت شهید رئیسی همچنین روابط خود را با کشورهای همسایه و متحدان خود در سراسر جهان گسترش داده است. این امر با تلاش‌های دیپلماتیک و امضای توافقنامه‌های جدید با تمرکز بر تقویت روابط با کشورهای منطقه و جهان محقق شده است.

جامع ادامه می‌دهد: باز طراحی تجارت انرژی ایران که از سوی دولت سیزدهم آغاز شد، عامل مهمی در توانایی این کشور برای افزایش صادرات نفت‌خام خود با وجود تشدید تحریم‌ها بوده است. این طراحی مجدد شامل تصداتی از تغییرات کلیدی از جمله توسعه پروژه‌های انرژی جدید، گسترش پروژه‌های موجود و تأسیس شرکت‌های انرژی جدید است. یکی از مهم‌ترین جنبه‌های بازطراحی تجارت انرژی ایران، رشد صادرات نفت‌خام این کشور بوده است. رشد ۳۰۰درصدی صادرات نفت‌خام که در دوره دولت سیزدهم به دست آمد، گواه موفقیت این طرح است. این رشد از طریق ترکیبی از افزایش تولید نفت‌خام، بهبود استراتژی‌های بازار یابی و فروش و توسعه پروژه‌های انرژی جدید حاصل شده است.

این کارشناس انرژی با اشاره به رشد ۲۷۵درصدی صولی درآمدهای ارزی کشور از صادرات نفت‌خام می‌گوید: دگرگونی صادرات نفت‌خام عاملی حیاتی در توانایی کشورمان برای افزایش جمع‌آوری درآمد بوده است. رشد صادرات نفت‌خام نه تنها به افزایش

درآمد منجر شده، بلکه به تقویت ارز کشور و بهبود چشم‌انداز اقتصادی آن کمک کرده است. رشد صادرات نفت‌خام نیز تأثیر مثبتی بر ذخایر ارزی کشور داشته است. رشد ۲۷۵درصدی جمع‌آوری درآمد که در دولت سیزدهم به دست آمد، گواه موفقیت این طرح است. این رشد از طریق ترکیبی از افزایش تولید نفت‌خام، بهبود استراتژی‌های بازار یابی، فروش و توسعه پروژه‌های انرژی جدید حاصل شده است. همچنین رشد صادرات نفت‌خام تأثیر مثبتی بر اقتصاد ایران داشته است.افزایش جمع‌آوری درآمد به تقویت پول کشور و بهبود راهبردی دولت سیزدهم در تحول تجارت خارجی ایران در حوزه انرژی به «جوان» می‌گوند؛ شهید رئیسی، رئیس‌جمهور فقید دولت سیزدهم با رویکردی انقلابی و بسا پیش‌فرض باقی‌ماندن تحریم‌ها، تغییرات ساختاری و سیاستی عمده‌ای را انجام داده که صنعت نفت و گاز ایران را تقویت و راه پیشرفت بیشتر را برای دولت چهاردهم هموار کرده است.

وی در رابطه با مسیر هموار شده صنعت نفت و گاز در دولت آینده می‌افزاید: دولت سیزدهم با مجموعه‌ای از تحولات قابل‌توجه در تجارت خارجی کشور در بخش انرژی همراه بوده است. به رغم تشدید تحریم‌ها، دولت مجموعه‌ای از ابتکارات کلیدی و راهبردی را اجرا کرده که به دگرگونی شگرفی در تجارت انرژی ایران به‌ویژه در حوزه صادرات نفت‌خام منجر شده است. مسیر هموار صنعت نفت و گاز در دولت چهاردهم پشتوانه‌ابنکارات جدید نفت و گاز محقق شده است. دولت شهید رئیسی است. ایجاد بازارهای جدید نفت و گاز و گسترش روابط با کشورهای همسایه و متحدان، زمینه‌ساز تداوم



سیدعلی مزنضوی

کارشناس انرژی

تحولات بخش انرژی ایران در دوره ریاست جمهوری رئیسی نشان‌دهنده ایجاد بازارهای جدید نفت و گاز و همچنین گسترش روابط با کشورهای همسایه و متحدان جهانی است. این شالوده‌ابنکارات جدید و دیپلماسی فعال انرژی به رشد مستمر صنعت نفت و زمینه را برای حفظ نقش محوری خود در رشد اقتصادی دولت بعدی فراهم کرده است

تأثیر ویژه صنعت نفت و گاز بر رشد اقتصادی در دولت بعدی شده است.

باز طراحی موفق دولت سیزدهم در تجارت نفت و گاز و رشد تجارت نفت
سیدعلی مرتضوی، کارشناس انرژی در مورد بازطراحی موفق دولت سیزدهم در حوزه تجارت نفت‌خام ایران به «جوان» می‌گوید: در دوره ریاست جمهوری شهید رئیسی تغییرات ساختاری و سیاستی قابل توجهی انجام شد که صنعت نفت و گاز ایران را تقویت کرد. تحولات بخش انرژی ایران در دوره ریاست جمهوری رئیسی نشان‌دهنده ایجاد بازارهای جدید نفت و گاز و همچنین گسترش روابط با کشورهای همسایه و متحدان جهانی است. این شالوده‌ابنکارات جدید و دیپلماسی فعال انرژی به رشد مستمر صنعت نفت و گاز ایران در سال‌های اخیر منجر شده و زمینه را برای حفظ نقش محوری خود در رشد اقتصادی دولت بعدی فراهم کرده است.

وی ادامه می‌دهد: یکی از جنبه‌های کلیدی که در اطلاعات پیشینه وضعیت فروش نفت‌خام در دولت سیزدهم باید بررسی شود، حجم قابل توجهی از ذخایر نفت‌خام و میعانات گازی بالغ بر ۸۰میلیون بشکه نفت‌خام بوده است که در زمان واگذاری دولت دوازدهم به دولت رئیسی روی آب شناور مانده بود. ناتوانی دولت دوازدهم در فروش نفت‌خام حتی به طور مشخص، دولت سیزدهم نه تنها از موضع انفعالی در برابر تحریم‌ها اجتناب کرد، بلکه موفق شد تمام نفت‌خامی را که قبلاً روی دریا شناور مانده بود، بفروشد. علاوه بر این، آنها توانستند تولید روزانه نفت‌خام ایران را از ۱/۴میلیون بشکه در روز به ۳/۵میلیون بشکه در روز افزایش دهند. دولت سیزدهم علاوه بر حل مشکل ذخایر نفتی موروثی، گام‌های مهمی در گسترش تجارت نفت و گاز ایران به طور گسترده برداشت. این دولت با اقدامات استراتژیک بازار یابی و فروش توانست به رشد قابل توجه ۲۷۵درصدی درآمد ارزی کشور از صادرات نفت‌خام دست یابد.

این کارشناس انرژی در ادامه بسا اشاره به تنوع‌بخشیدن مقاصد صادراتی می‌گوید؛ افزایش درآمدهای ارزی را می‌توان ناشی از تلاش‌های موفق دولت سیزدهم در ایجاد تنوع در روابط تجاری نفت و گاز ایران و گشایش بازارهای جدید تجاری دولت سیزدهم با تعامل فعال با طیف گسترده‌تری از شرکای بین‌المللی، چه در سطح منطقه و چه در سطح جهانی، توانست تجارت نفت‌خام خود را گسترش دهد. توسعه این کانال‌های جدید تجارت نفت و گاز، همراه با توانایی دولت برای افزایش تولید داخلی، به ایران این امکان را داد که از منابع انرژی خود به طور مؤثرتری استفاده کند. این امر به نوبه خود به تقویت اقتصاد کلان اقتصادی کشور و مقاومت آن در برابر ادامه تحریم‌ها کمک کرد. وی در پایان خاطر‌نشان می‌کند: دولت‌استراتژی کلیدی دولت سیزدهم برای بازار یابی تضمینی نفت‌خام ایران، تمرکز بر سیاست پالایش فراسرزیمینی و تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی و صدور مجوز برای توسعه میدان بوده است. این رویکرد بازاری تضمین‌شده برای فروش نفت و گاز تولیدی فراهم کرده است و ظرفیت‌خنثی‌کردن تأثیر تحریم‌ها را دارد. استراتژی اول شامل تمرکز بر صادرات خدمات فنی و مهندسی به جای سرمایه‌گذاری مستقیم در ساخت زیرساخت‌های پالایش بود.

این رویکرد با نوسازی و بازسازی ظرفیت پالایشی غیرفعال در کشورهای همسو، بازار تضمینی را برای ایران فراهم کرده، این امر ایران را قادر ساخته است به جای سرمایه‌گذاری در ساخت تأسیسات جدید، از ظرفیت‌های موجود بهره‌مند شود. دومین راهکار کلیدی دولت سیزدهم تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی و صدور مجوز توسعه میدان‌ب نفت و گاز بوده است. این رویکرد برای شگستنت انحصار توسعه میدان‌ب نفت و گاز و امکان ورود شرکت‌های غیردولتی به بازار طراحی شده است. دولت با صدور مجوز برای شرکت‌های غیردولتی، فرصتی برای سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی در بخش نفت و گاز ایران ایجاد کرده است که ظرفیت‌خنثی‌کردن تأثیر تحریم‌ها را دارد.

جهانی بعد از هند بیشترین رشد اقتصادی دنیا شد و به ۵/۴درصد رسیده است.

وی در پایان تأکید می‌کند: مسیر تحول تجارت نفت و گاز ایران در دولت شهید رئیسی به خوبی پیگیری و تمرکز اصلی دولت سیزدهم بر توسعه تجارت نفت‌خام با شیوه‌های جدید و با فرض ماندگاری تحریم‌ها در کنار تمرکز بر رشد بهره‌وری در بخش داخلی صنعت نفت و گاز و توسعه زنجیره ارزش سبب شد علاوه بر رشد درآمدزایی ارزی کشور در دولت سیزدهم، رشد اقتصادی را نیز به همراه داشته باشد. به پشتوانه همین اقدامات نیز در دولت سیزدهم، شاهد رشد اقتصادی بالای ۵درصد و رشد ۳۰۰درصدی صادرات نفت‌خام با وجود تشدید تحریم‌های نفتی و اقدامات همه‌جانبه غرب علیه وقوع این اتفاق بودیم.



همین مسیر نه تنها کل منابع نفتی شناور روی دریا را به طور کامل فروختیم بلکه هر روز معادل ۱/۴میلیون بشکه نفت‌خام بیشتر به فروش مشتری می‌ماند و تولید نفت‌خام ایران با تشدید تحریم‌ها به میزان ۲/۵میلیون بشکه نفت‌خام رسید.

وی ادامه می‌دهد: این وضعیت در دولت سیزدهم با اصلاحات اساسی روبه‌رو شد و به جای اینکه به فکر فروش نفت با مذاکره باشیم، به سمت بازار سازی با پیش‌فرض اینکه تحریم‌ها ماندگار هستند، رفتم و از

۵درصد و رشد ۳۰۰درصدی صادرات نفت‌خام با وجود تشدید تحریم‌های نفتی واقدامات همه‌جانبه غرب علیه وقوع این اتفاق بودیم.

■ ■ ■

نادیا محرابی، کارشناس انرژی در رابطه با وضعیت صنعت نفت و گاز در دولت دوازدهم به «جوان» می‌گوید: وضعیت صنعت نفت و گاز در دولت دوازدهم به شدت رو به وخامت رفت. رسیدن حجم صادرات نفت‌خام به کمتر از ۲۰۰هزار بشکه در روز و همچنین وضعیت بسیار بد تولید و تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز سبب شد نه تنها نتوانیم در

گفت‌وگو

یک کارشناس انرژی

معتقد است: مسیر تحول تجارت نفت و گاز ایران در دولت شهید رئیسی به خوبی پیگیری شد و تمرکز اصلی دولت بر توسعه تجارت نفت‌خام با شیوه‌های جدید و با فرض ماندگاری تحریم‌ها در کنار تمرکز بر رشد بهره‌وری در بخش داخلی صنعت نفت و گاز و توسعه زنجیره ارزش سبب شد علاوه بر رشد درآمدزایی ارزی کشور در دولت سیزدهم، رشد اقتصادی را نیز به همراه داشته باشد. به پشتوانه همین اقدامات نیز در دولت سیزدهم، شاهد رشد اقتصادی بالای